

**ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ**

Інститут нафтогазової інженерії
(назва інституту)

Кафедра техногенно-екологічної безпеки та охорони праці
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІПІДУ

(назва інституту)

(підпис)

Д. І. Дзвінчук

(прізвище та ініціали)

«31» серпня 2021 р.

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ
(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
(рівень вищої освіти)

галузь знань

02 Культура і мистецтво

(шифр і назва)

спеціальність

029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

(шифр і назва)

спеціалізація*

(назва)

Освітньо-професійна програма

Документознавство та інформаційна діяльність

(шифр і назва)

вид дисципліни

обов'язкова

(обов'язкова/вибіркова)

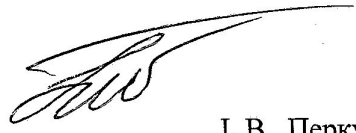
Івано-Франківськ – 2021

* за умови затвердження вченою радою ІФНТУНГ

Робоча програма дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» для студентів, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Документознавство та інформаційна діяльність» на здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Розробник:

Доцент кафедри техногенно-
екологічної безпеки та охорони праці
(посада, назва кафедри, науковий ступінь, вчене звання)(підпис)

I. В. Перкун
(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри техногенно-екологічної безпеки та охорони праці

Протокол від « 30 » серпня 2021 року № 1

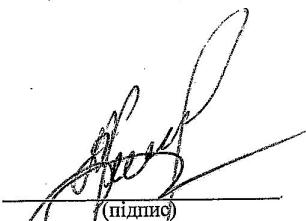
Завідувач кафедри техногенно- екологічної
безпеки та охорони праці

V. Г. Погребняк
(підпис) (прізвище та ініціали)

Узгоджено:

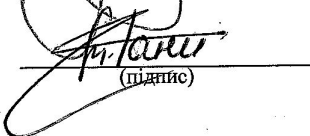
В.о. завідувача випускової кафедри
документознавства та
інформаційної діяльності

Ю. Л. Романишин
(підпис)

Ю. Л. Романишин
(ініціали та прізвище)

Гарант ОП

T. Д. Ганцюк
(ініціали та прізвище)

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ресурс годин на вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» згідно з чинним РНП, розподіл по семестрах і видах навчальної роботи для різних форм навчання характеризує таблиця 1.

Таблиця 1 – Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист»

Найменування показників	Всього		Розподіл по семестрах			
			Семестр 1		Семестр 2	
	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)	Денна форма навчання (ДФН)	Заочна (дистанційна) форма навчання (ЗФН)
Кількість кредитів ECTS	3		3			
Кількість модулів	1		1			
Загальний обсяг часу, год	90		90			
Аудиторні заняття, год, у т.ч.:	36		36			
лекційні заняття	18		18			
семінарські заняття	-		-			
практичні заняття	18		18			
лабораторні заняття	-		-			
Самостійна робота, год, у т.ч.	54		54			
виконання курсової роботи	-		-			
виконання контрольних (розрахунково-графічних) робіт	-		-			
опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	18		18			
опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	18		18			
підготовка до практичних занять та контрольних заходів	18		18			
підготовка звітів з лабораторних робіт	-		-			
підготовка до екзамену	-		-			
Форма семестрового контролю	Диференційований залік		Диференційований залік			

2 МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Безпека є результатом комплексного процесу взаємодії людини з довкіллям, включаючи фізичні, соціальні, культурні, технологічні, політичні, економічні і організаційні середовища. Тому Безпека життєдіяльності та цивільний захист – це одна із обов'язкових дисциплін при підготовці фахівців різних галузей.

Для студентів освітньо-професійної програми «Документознавство та інформаційна діяльність» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» вивчення основ безпеки життєдіяльності та цивільного захисту є важливим, адже це дозволить їм набути знань щодо створення та забезпечення здорових, безпечних і належних умов життя і праці.

Дисципліна вивчає: природне середовище, фактори виробничого середовища, організаційно-технічні і санітарно-гігієнічні умови, у яких відбувається трудова діяльність людини, а також системи правових заходів з виконання безпеки, виробничої санітарії, фізіологічні особливості організму людини, психологічні особливості людини.

Програма курсу «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» визначає загальну спрямованість курсу і обов'язковий обсяг знань і умінь, якими повинні оволодіти студенти. Програма складена на основі робочого навчального плану підготовки бакалаврів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Відповідно до освітньої програми «Документознавство та інформаційна діяльність» 2020 р., вивчення курсу здійснюється впродовж 1 семестру I року навчання.

Мета вивчення дисципліни надання студентам знань, умінь і навичок для здійснення діяльності в тому числі професійної за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та призвести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Завдання вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- основні поняття й терміни;
- основні положення закону України “Про цивільний захист”;
- знання методів та інструментарію моніторингу НС;
- інтерпретування новітніх досягнень в теорії та практиці управління безпекою у НС;
- знати методи побудови моделей розвитку надзвичайних ситуацій;
- знати оптимальні методи розпізнавання небезпек із зазначенням їх кількісних характеристик та координат.
- заходи з попередження небезпек та ліквідації їх негативних наслідків;

Студент повинен вміти:

- визначити коло своїх обов'язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням завдань з БЖД та ЦЗ;
- вміти приймати рішення з питань БЖД та ЦЗ в межах своїх повноважень;
- розробити та систематизувати правила життя та діяльності.
- застосовувати на практиці отримані знання в конкретних ситуаціях;

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів **компетентностей**, передбачених Стандартом вищої освіти України за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого і введеного в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 р. № 1378:

загальних:

- ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
- ЗК 8. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 9. Здатність працювати в команді.
- ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

фахових:

- ФК 6. Здатність підтримувати ділову комунікацію з усіма суб'єктами, користувачами, партнерами, органами влади та управління, засобами масової інформаційного ринку інформації.
- ФК14. Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності, постійного підвищення рівня інформаційної культури.

Студент повинен демонструвати такі **результати навчання**, передбачені відповідним стандартом вищої освіти України:

- РН8 Використовувати знання технічних характеристик, конструкційних особливостей, призначення і правил експлуатації комп'ютерної техніки та офісного обладнання для вирішення технічних завдань спеціальності.
- РН 16 Приймати обґрунтовані управлінські та технологічні рішення.
- РН 17 Бути відповідальним, забезпечувати ефективну співпрацю в команді.
- РН 19 Дотримуватися і реалізовувати основні засади охорони праці та безпеки життєдіяльності.

ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Тематичний план лекційних занять

Тематичний план лекційних занять дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» характеризує таблиця 2.

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	Безпека життєдіяльності та цивільний захист	18			
ЗМ1	Безпека життєдіяльності	10			
Т 1.1	БЖД. Поняття та визначення. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик, як кількісна оцінка небезпек.	4		2	1. 1.1 -1.6

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем (Т) та їх зміст	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	поряд- ковий номер	розділ, підрозділ
Т 1.2	Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	2		2	2. 2.1-2.6
Т 1.3	Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.	2		2	3 3.1-3.6
Т 1.4	Менеджмент безпеки.	2		4	3 3.1-3.4
ЗМ2	Цивільний захист	8			
Т 2.1	Законодавча та нормативна база з питань Цивільного захисту	2		8	4.10
Т 2.2	Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації	2		5	1 1.1 -1.4
Т 2.3	Планування заходів з питань цивільного захисту	2		5	2
Т 2.4	Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження	2		5	3 3.1-3.7

Таблиця 2 – Тематичний план лекційних занять

Всього:

Модуль 1 – змістових модулів -2.

3.2 Теми практичних (семінарських) занять

Теми практичних (семінарських) занять дисципліни наведено у таблиці 3.

Таблиця 3 – Теми практичних (семінарських) занять

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних занять	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядк овий номер	розділ, підрозділ
М 1	Безпека життєдіяльності та цивільний захист	18			
ЗМ1	Безпека життєдіяльності	8			
П 1.1	Перша допомога при невідкладних станах	2		7	1
П 1.2	Вплив нітратів на організм людини	2		7	2

Шифр	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), тем практичних занять	Обсяг годин		Література	
		ДФН	ЗФН	порядковий номер	розділ, підрозділ
П 1.3	Захист людини в побутових умовах від небезпечних факторів впливу навколишнього середовища	2		7	3
П 1.4	Спеціальна обробка (видалення з особового складу радіоактивних речовин (РР), знешкодження ОР і бактерійних засобів (БЗ))	2		7	4
ЗМ2	Цивільний захист	10			
П 2.1	Основні визначення при прогнозуванні і оцінці хімічної обстановки.	2		6	1
П 2.2	Засоби індивідуального захисту органів дихання.	4		6	2
П 2.3	Оцінка хімічної обстановки за допомогою приладів хімічної розвідки.	2		6	6
П 2.4	Основні визначення радіаційної обстановки і норм радіаційної безпеки	2		6	5

3.3 Завдання для самостійної роботи студента

Перелік матеріалу, який вноситься на самостійне вивчення, наведено у таблиці 4.

Таблиця 4 – Матеріал, що вноситься на самостійне вивчення

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, що вноситься на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література	
			порядковий номер	розділ, підрозділ
М 1	Безпека життєдіяльності та цивільний захист	54		
ЗМ1	Безпека життєдіяльності	30		
Т 1.1	Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства.	2	2	1.3
Т 1.2	Критерії переходу небезпечної події у НС, одиниці виміру показників класифікаційної ознаки НС та їхні порогові значення у природному середовищі, виробничій, транспортній та інших сферах життєдіяльності.	6	1	4.5.3
Т 1.3	Розробка ризик-стратегії з метою зниження вірогідності реалізації ризику і мінімізації можливих негативних наслідків. Вибір методів управління виявленим ризиком.	4	1	4.9.6 3.8

Шифри	Назви модулів (М), змістових модулів (ЗМ), питання, що виносяться на самостійне вивчення	Обсяг годин	Література	
			порядковий номер	розділ, підрозділ
T 1.4	Ідентифікація та оцінювання рівня небезпеки за допомогою імовірнісних структурно-логічних моделей.	4	1, 3	4.8 2.1
T 1.5	Обґрунтування категорії ОГ за рівнем загрози техногенного, природного і терористичного характеру та ступенем їхньої захищеності.	4	1, 5	4.7 2.2
T 1.6	Небезпечні гідрологічні процеси і явища: підтоплення, затоплення повеневими або паводковими водами, талими водами та в поєднанні з підняттям ґрунтових вод, підтоплення внаслідок затору льоду, вітрові нагони.	4	1, 4	4.1 2
T 1.7	Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами	4	1, 3	4.2 3.3
	Опрацювання теоретичного матеріалу, викладеного на лекціях.	2		
ЗМ2	Цивільний захист	24		
T 2.1	Класифікація НС в Україні. Функціональна підсистема моніторингу і прогнозування НС. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити НС	4	3 6	5.1 1
T 2.2	Планування заходів з питань цивільного захисту	2	3 4	5.2 2
T 2.3	Розробка планів цивільного захисту ОГ в особливий період. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	3	5	5.3 3
T 2.4	Противибуховий і протипожежний захист	4	1с 6	5.5 4
T 2.5	Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків НС	3	1с 6	5.6 5
T 2.6	Оцінка хімічної обстановки за допомогою приладів хімічної розвідки	4	1с 6	5.7 3
T 2.7	Забезпечення заходів і дій в межах ЄДСЦЗ	4	1с 6	7

Самостійна робота студентів з курсу «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» має наступні форми:

– опрацювання матеріалу, поглиблення і розширення знань, набутих на лекційних і практичних заняттях;

- підготовка до практичних занять та контрольних заходів;
- опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення;
- підготовка до заліку

Індивідуальна робота студентів передбачає:

- роботу студентів на аудиторних заняттях (усне опитування, тестування з питань тематики курсу, виконання індивідуальних творчих завдань тощо);
- індивідуальне консультування викладачем студентів з тематики курсу.

Студент розподіляє відведений час на самостійну та індивідуальну роботу за наведеними її формами на власний розсуд.

Інші види самостійної роботи та загальний її баланс характеризує таблиця 1

4 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

4.1 Основна література

1. Семчук Я.М., Паневник О.В., Мандрик О.М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. – Івано-Франківськ: Факел, 2006 – 130 с.
2. Безпека життєдіяльності [Електроний ресурс] : конспект лекцій. Ч - 1 / І.В. Перкун, В.Г. Погребняк – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, - 2018 – 65 с.
3. Безпека життєдіяльності [Текст]: навч. посіб. / Г.М. Кривенко, Я.М. Семчук, Л.Я. Савчук, І.О. Камаєва - Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2010 – 461с.
4. Безпека життєдіяльності [Електроний ресурс] : конспект лекцій. Ч - 2 / І.В. Перкун, В.Г. Погребняк – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, - 2019 – 72 с.
5. Цивільний захист [Електроний ресурс] : конспект лекцій / І.В. Перкун, В.Г. Погребняк – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016 – 76 с.
6. Безпека життєдіяльності та цивільний захист. [Електроний ресурс] : практикум. Ч - 1 /Пашенко О. В., Перкун І. В., Погребняк В. Г. - Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2020 - 73 с.
7. Безпека життєдіяльності та цивільний захист. [Електроний ресурс] : практикум. Ч - 2 /Перкун І. В., Погребняк В. Г. - Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2021 - 38 с.

4.2 Додаткова література

8. Збірник нормативно-правових актів з питань надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Вип.3. Під заг.ред. В.В.Дурдинця- Київ: Агенство "Чорнобильінтерінформ", 2001.-532с.
9. Безпека життєдіяльності /За ред. Я.І. Бедрія. – Львів: Афіша, 1999.– 275 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Сайт, присвячений надзвичайним ситуаціям природного характеру <http://chronicl.chat.ru/>
2. Офіційнеінтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
3. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.

5 ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При викладанні і вивченні дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» використовуються такі методи навчання, як: МН 1.1 – лекція; МН 1.2 – розповідь-пояснення; МН 1.4 – інструктаж; МН 2.1 – ілюстрування МН 2.2 – демонстрування; МН 2.4 – комп'ютерні і мультимедійні методи; МН 3.4 – практичні роботи; МН 18 – методи самостійної роботи вдома; МН 19 – робота під керівництвом викладача.

6 ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Допуск до складання диференційованого заліку та іспиту з дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» відбувається після виконання усіх видів робіт та завдань відповідно до робочої програми та індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти. Відпрацювання пропущених занять здійснюється у відведений для цього час відповідно до графіку проведення консультацій викладачами кафедри техногенно-екологічної безпеки та охорони праці

У разі недотримання академічної доброчесності при виконанні робіт, такі роботи анулюються, а студент повинен ще раз виконати завдання самостійно

7 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Контроль і оцінювання знань студентів з дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» здійснюється в наступних формах:

- поточний міжсесійний контроль засвоєння змістових модулів курсу впродовж семестру (МФО 4 – поточний контроль, МФО 5 – усний контроль, МФО 6 – письмовий контроль, МФО 8 – тестовий контроль).

- сесійний семестровий контроль по завершенні семестру під час заліково-екзаменаційної сесії (МФО 3 – диференційований залік).

Схема нарахування балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист» наведено у таблиці 5.

Таблиця 5 – Схема нарахування балів у процесі оцінювання знань студентів з дисципліни «Безпека життєдіяльності та цивільний захист»

Види робіт, що контролюються	Максимальна кількість балів
Контроль засвоєння теоретичних знань змістового модуля ЗМ1	30
Контроль засвоєння практичних навиків змістового модуля ЗМ1	20
Контроль засвоєння теоретичних знань змістового модуля ЗМ2	30
Контроль засвоєння практичних навиків змістового модуля ЗМ2	20
Усього	100

Диференційований залік з дисципліни виставляється студенту відповідно до чинної шкали оцінювання, що наведена нижче.

Таблиця 6 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
67-74	D	
60-66	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни